

GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

A young child with a backpack is standing on a large log in a lush forest. The child is looking towards the right. The forest is filled with tall trees and dense ferns. The scene is captured in a natural, slightly overcast light.

VEIEN VIDERE

BESTILL NOAs MARKAKALENDER 2005!

SE SISTE SIDE

NATURVERNFORBUNDET
I OSLO OG AKERSHUS (NOA)

Leder

Ring meg

Mye er blitt gjort, mer trengs. Flere deler av Marka har fått økt vern, utbyggingsplaner stoppes eller endres i naturvennlig retning, de grønne lungene beskyttes. Men i Oppegård vil kommunen bygge ut Svartskog, Oslo kommune vil fylle ut mer av fjorden, øyene trues, det bygges i 100-metersonen og byrådet anbefalte å gi Løvenskiold godkjenning for å bygge ut Bonna gård ved Kikut til kurscenter.

Kampen om areal blir stadig viktigere i Oslo og Akershus. Store deler av Akershus merker at Oslo-området nå er ett byområde. Nedbyggingstakten øker i Ski, Nannestad, Nittedal og Lommedalen. Folk pendler fra hele Akershus. Samtidig sviktes kollektivtransporttanken. Bærum kommune kjemper for utvidelse av E18 mens Kolsåsbanen trues med nedleggelse.

Hvordan skal Oslo og Akershus se ut i framtida? Millioner av boliger og 8-felts motorveier? NOA må fremme sitt syn på hvordan Oslo-fjordbyen skal se ut, hvordan Gardermoen skal påvirke strekket mellom Oslo og Hamar og hva som skal skje med Marka.

I dette nummeret av Grevlingen tar Øystein Dahle opp den mentale krisen. Hvordan håpløsheten

siver inn i menneskets forhold til naturen. Gjermund Andersen skriver om hva Naturvernforbundet er. Geografisk er vi over hele landet, vi består av frivillige, og vi står for naturglede og naturkjærlighet. Jan Schwencke peker på hvordan vi kan omsette disse tradisjonene i praksis, i dag. NOA har et svar på den mentale krisen.

NOA er ikke "mot". NOA er for. Vi er for menneskets levemiljø. Når vi sier nei til naturødeleggelser, er det fordi vi er for naturopplevelsene, og må hindre at muligheten for dem blir ødelagt.

NOA er det største fylkeslaget i Naturvernforbundet. Men det er ikke nok. Vi må ha flere aktive, og vi må ha flere medlemmer. Vi må bygge en organisasjon som har mange nok mennesker og som er godt nok organisert til at vi effektivt kan ta tak i sakene på de områdene vi ønsker å gjøre vår innsats. Vi kan ikke nødvendigvis ha lokallag i alle kommuner. Det må være nok mennesker i et lokallag til at det er levedyktig. Men et mål vi må jobbe for, er at alle skal ha anledning til å tilhøre et lokallag hvor medlemmene finner støtte i hverandre om de sakene de er opptatt av i sitt nærmeste miljø.

Vi må få en fylkesorganisasjon

som har folk nok til å støtte lokallagene, og faggrupper for de fagområdene vi ønsker å dekke innen NOA. For å få til dette prøver vi å finne midler til å ansette en fylkessekretær. Fylkessekretæren vil ha lokallagene som sitt hovedfokus, mens daglig leder vil konsentrere seg om faggruppene.

Hvor stor organisasjon av frivillige trenger vi? Om vi tenker oss at Naturvernforbundet først og fremst skal sikte på å være et arbeidsverktøy og talerør for de 5% mest naturverninteresserte i landet, og regner at Oslo og Akershus har 1 million innbyggere, har vi et tankemessig mål om å bli 50 000. Om vi regner at vi skal ha faggrupper innen de områdene som opptar oss mest, Marka, grønne lunger, samordnet areal- og transportplanlegging, fjorden, kulturlandskap og vassdrag og at vi skal ha lokallag nok til å dekke lokale saker i hele området, bør vi minst være 100 virkelig aktive. Vi er ikke så mange nå...

Noe du har lyst til å gjøre? Et initiativ vi ikke får gjort noe med eller som bør tas opp? Noe vi gjør – hvor du ønsker å bidra? Eller er du flink til å organisere? Ring gjerne NOA på telefon 22383520. Der treffer du Gjermund, daglig leder i NOA. Eller ring meg, 91698711. Akkurat nå håper jeg aller mest å få høre fra deg som både har noe du vil ha gjort og som kan jobbe selv. Ring meg.

Stein Erling Birkeland, styreleder NOA

Foto: Gjermund Andersen

GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus
Maridalsveien 120 0461 Oslo

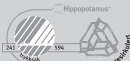
Telefon 22 38 35 20 Telefaks 22 71 63 48
e-post adresse: noa@noa.no hjemmeside: www.noa.no
Bankgiro 1280.05.02347

Redaktør: Tom Ekeli, tlf. 47 40 01 81, e-post: tomekeli@online.no
Redaksjonsassistent: Frithjof Funder, tlf. 22 21 14 71, e-post: hfunder@online.no

Foto forside: Øystein Søbye / www.norsknatur.no

Trykk: Hippotrykk AS Opplag: 5.500

ISSN 0803-6357

Grevlingen ble trykket på resirkulert melkekartong. Produktet du nå holder i hånden er dermed så miljøvennlig vi kan klare å lage det. Vi tror vi i tillegg skal kunne opprettholde den trykkekunsten som Grevlingen allerede har opparbeidet. Husk å resirkulere bladet, dersom du ikke vil ta vare på det!

Bygdøy - Norges første bynasjonalpark!

NOAs forslag vitner om en vital 90 åring. Forslaget omfatter både Bygdø Kongsgård og Folkemuseet. Byrådsleder Erling Lae og Oslo kommune har tent på ideen og ønsker å få fastsatt et vern av området i løpet av 2005. Bygdøy-rapporten fra NOA og Norsk Botanisk Forening - Østlandsavdelingen kan skaffes fra NOA, Vøienvolden eller lastes ned fra hjemmesiden: www.noa.no

Foto: Scanpix/Aftenposten

På bildet ses sentrale personer i arbeidet: Prosjektleder Kim Hartvig og daglig leder Gjermund Andersen.

NOA-STYRET

Leder

Stein Erling Birkeland tlf. 91 69 87 11 (p)

Styremedlemmer

Einar Wilhelmsen tlf. 22 57 18 81 (p)

Sigmund Skeie tlf. 22 23 83 20 (p)

Anna Skog tlf. 41 47 98 63 (p)

Finn Roar Halvorsrud tlf. 22 16 01 47 (p)

Varamedlemmer

Arild Jansen tlf. 66 84 68 14 (p)

Elisabeth Koren tlf. 22 15 64 34 (p)

Linda Myhre tlf. 41 27 17 10 (p)

LOKALLAG I NOA

Naturvernforbundet i Asker

Postboks 332, 1371 Asker

Leder: Jan Häusler

Brusetvn.97, 1395 Hvalstad

Tlf: 66 90 43 19 (p)

e-post: jan.hausler@consafeinfotech.com

Naturvernforbundet i Bærum

Postboks 252, 1319 Bekkestua

Leder: Jan Schwenke

Krokfaret 1, 1356 Bekkestua

Tlf: 67 12 01 78 (p)

e-post: jan@schwencke.net

Naturvernforbundet i Lørenskog

V/Margareta Bondevik

Leder: Margareta Bondevik

Løkenkollen 11, 1473 Lørenskog

Tlf: 67 90 28 10 (p)

Naturvernforbundet i

Nannestad/Gjerdrum

V/Steinar Myrabø

Leder: Steinar Myrabø

Granerud, 2034 Holter

Tlf: 66 90 43 19 (p)

e-post: smyrabo@online.no

Naturvernforbundet i Nes

V/ Yngve Birkeland

Kontaktperson: Yngve Birkeland

Bodding, 2150 Årnes

Tlf: 63 90 95 69 (p)

e-post: yngv-bi@online.no

Naturvernforbundet på Nesodden

Postboks 251, 1450 Nesoddtangen

Leder: Peter Schjølberg

Elgfaret 6, 1453 Bjørnemyr

Tlf: 66 91 48 50 (p)

e-post: pschjo@hotmail.com

Naturvernforbundet i Oppegård

Postboks 291, 1411 Kolbotn

Leder: Gunnar Larsen

Løvliia 27, 1412 Sofiemyr

Tlf 66 80 21 20 (p)

e-post: oberntz@online.no

Naturvernforbundet Oslo Nord

V/Elin Tyse

Kontaktperson: Elin Tyse

Jutulveien 11, 0852 Oslo

Tlf: 22 69 05 26 (p)

e-post: elintyse@c2i.net

Naturvernforbundet i Skedsmo

Postboks 27, Lillestrøm

Leder: Birgitta Prøis

Kvaestubben 2, 2020 Skedsmokorset

Tlf: 97 71 74 85 (m)

e-post: solsver@online.no

Naturvernforbundet i Ski

Postboks 232, 1401 Ski

Leder: Stein Martinsen

Hebekvvn. 18, 1400 Ski

Tlf: 64 87 28 06 (p)

e-post: stein.martinsen@tdcnorge.no

Naturvernforbundet i Vestby

V/Eirik Selmer-Olsen

Leder: Eirik Selmer-Olsen

Kolåsveien 5, 1555 Son

Tlf: 64 95 93 24 (p)

e-post: eirik.selmer-olsen@tine.no

Naturvernforbundet i Ås

Postboks 130, 1431 Ås

Leder: Michael Angeloff

Skogvn. 17, 1430 Ås

Tlf: 64 94 49 66 (p)

e-post: michael.angeloff@nijos.no

Østkanten Naturvernforbund

(Oslo)

V/Ståle Grøtte

Leder: Ståle Grøtte

Trondheimsv. 170A, 0570 Oslo

Tlf: 22 04 49 81 (p) 95 22 39 78 (m)

e-post: stale.grotte@dna.no

Oslo Studentlag for NOA og NU

Chateau Neuf Slemdalsveien 7

4 etg felleskontor, 0369 Oslo

Kontaktperson:

Ingeborg Wessel Finstad

Tlf: 91 54 52 97 (m)

e-post: i.w.finstad@bio.uio.no

KOMMUNER UTEN LOKALLAG, MEN MED KONTAKTPERSONER

● **FET:** Mette Sperre, Kirkevn. 94, 1900 Fetsund, 63 88 46 22 (p) ● **FROGN:** Sylvi Ofstad Samstag, Badehusgt. 15, 1440 Drøbak, tlf 64 93 59 43 (p) ● **HURDAL:** Ove Bakken, Måltrostvn. 11, 1430 Ås, tlf 64 94 39 35 (p) ● **RÆLINGEN:** Tom G. Bengtson, Runivn. 15, 2005 Rælingen, tlf 63 83 98 35 (p) ● **SØRUM:** Helge Njaa, Brinken 2, 1920 Sørumsand, tlf 63 82 79 33 (p) ● **ULLENSAKER:** Ørjan Eltvik, Vogstad, 2056 Algarheim, tlf 63 97 66 25 (p)

EVENTYRSKOGENE

ET VIKTIG VERKTØY FOR BEVARING AV MARKA

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) har de siste tre årene registrert en rekke av Markas eventyrskoger. Registreringen synliggjør de mest verdifulle områdene vi har igjen for friluftsliv og naturopplevelse.

Område 50:
Slengfehøgda og Revlikollen
i Lillomarka

Tegnforklaring:

Området ligger i Nordmarka (Lillomarka), nord for Solemskogen. Del av Oslo kommunes skoger. Inngår som 1 av 34 kommunale bevaringsskoger.

Terningkast

Grevlingen vil i de nærmeste numrene presentere noen av de fineste områdene. Først ute er **Slengfehøgda** og **Revlikollen**. Her presenterer vi elementer fra en folder som er utarbeidet. Denne og flere andre kan du skaffe deg ved å stikke innom, skrive eller ringe NOA, laste ned fra www.noa.no eller sende en e-post til: noa@noa.no.

Slengfehøgda i Lillomarka

Foto: Jens Gram

Foto: Tom Ekefi

Oppfordring til "Sidesprang" på veien mellom Sognsvann og Ullevålseter søndag 10. oktober. Ragnar og Ellen ledet 200 turgåere inn til kaffebålet ved Eventyrskog 14, Høgåsen.

UTFORDRINGENE -LAMMENDE ELLER STIMULERENDE?

Av Øystein Dahle, styreleder i Worldwatch Institute

Det vi miljøvernere konfronteres med er en virkelighet der vårt budskap faller på steingrunn. Hvorfor flokker ikke folk seg om vårt budskap? Er vi ikke flinke nok til å presentere det? Eller er vår analyse av utfordringene ikke overbevisende nok? Eller mangler vi løsninger? Eller er virkeligheten rett og slett den at de fleste skjønner at dette kommer til å bli så vanskelig at man ubevisst velger å støte problemene fra seg?

Det er mye vi burde forstått, og som vi kanskje etter hvert kommer til å forstå, men heldigvis forstår vi tilstrekkelig det aller viktigste, nemlig at vårt forbruksmønster må endres, vår adferd og materielle ambisjoner må justeres, og vår materielle kultur fornyes.

Menneskets tålegrense

Dette har vi egentlig forstått lenge, men vårt budskap har vært slik innpakket at de fleste har opplevd det fremtidsbilde vi tilbyr som halvmørkt og halvkaldt, asketisk og utrivelig. Dette må vi gjøre noe med. En alternativ tilnærming er å male et lyst og varmt fremtidsbilde, å skape en politisk visjon om et trivselssamfunn, å beskrive vårt fremtidsbilde slik at en faktisk ønsker seg dit. Men det må jo være riktig. Selvfølgelig, og flere og flere synes å skjønne at vi vårt land og i vår del av ver-

den har blitt tingrike og tidfattede. Det vi savner mest er ikke ting, det er tid, det er fellesskap, det er menneskelig varme. Vi er i ferd med å oppdage at i vår virkelighet er det lille i ferd med å bli stort, det nære i ferd med å bli fjernt, og det viktige i ferd med å bli usynlig. Samtidig er vi på nippet til å forstå at tilfredshet, livskvalitet og lykke ikke er til salgs for penger. Det er nå det er grobunn for vårt budskap. I flere tiår har vi snakket om naturens tålegrenser uten å være spesielt flinke til å forklare hva vi mener. Nå er tiden kommet til å snakke om menneskets tålegrenser, og nå skjønner mange mennesker hva det innebærer. Det moderne mennesket er belastet opp mot tålegrensen, og opplever helseproblemer både fysisk og psykisk. Det er nå tiden er kom-

met til å formidle at naturvern på kort og mellomlang sikt er menneskevern på lang sikt.

Eventyrskogene

Det er i virvaret av idéer og strategier fristende å plukke ut et "prosjekt" som jeg opplever som framtidsrettet, bortimot genialt og midt i blinken for visjonen om trivselssamfunnet. Jeg tenker på NOAs Eventyrskoger. I mange land vil naturvernere identifisere det mest verneverdige for så å sette gjerde rundt billedlig og bokstavelig. Det er ikke vanskelig å forstå motiveringen, men det strategiske alternativ er klokere. Nå ønskes mennesker velkommen til naturens eventyr, familier med barn og nistepakke, med forventning og glede, modne til naturopplevelser. Mennesker som går på egne bein og som

Utsikt fra Eventyrskog 61, Kjerringkollen mot finneplassen Heggelia, som går en uvisse skjebne i møte.

Foto: Jan Häusser

bærer sitt eget utstyr. Det er nettopp den slags mennesker som er så heldige å bli glad i naturen, og de som er glad i naturen vil naturligvis unngå at den skades. Det er i kjærlighet til natur at brede allianser kan skapes, og det er brede allianser som er nødvendig for at våre grunnleggende problemstillinger kan omgjøres til politikk, og politikk er å bygge framtid.

Vi er kloke nok

Det er naturligvis ikke lett, men viljen til å gripe fatt i utfordringene vil øke med kunnskapsnivået: Vi må forstå at mesteparten av våre miljøltiltak retter seg mot symptomene og

ikke de virkelige årsaker. Vi må også forstå at miljøproblemene ikke skyldes verken ond vilje eller onde mennesker, men rett og slett er utilsiktede konsekvenser av hva de fleste er villige til å karakterisere som villedte forsøk på å skape framgang. Det er bare det at vi har mistet forståelsen for hva framgang er. Vi er kloke nok til å forstå at når vi lever i et lukket system er det langt på vei en selvfølge at vi må akseptere begrensninger i handlefrihet!

For omtrent 50 år siden ga Albert Einstein oss den største utfordringen vi noen gang har fått: Før begrepet miljøproblem var introdusert i samfunnsde-

batten sa han følgende: "Den verden vi har skapt og utformet ved vår måte å tenke på, har alvorlige problemer som ikke – jeg gjentar ikke - kan løses ved å fortsette å tenke på samme måten." Det Albert Einstein ikke hjalp oss med var å fortelle hvordan vi tenkte eller hvordan vi burde tenke: Dersom vi våger oss på å karakterisere vår tankemodell de siste 100 årene som fragmentert og maskulin, er kanskje den nye tankemåten helhetlig og feminin. Åpner ikke det en spennende ny verden? Kanskje vi da kan skjønne om det er noe vi har mistet, eller eventuelt noe vi aldri har funnet.

VEIEN VIDERE

Av Gjermund Andersen

Naturvernforbundet er 90 år, og kan se tilbake på mange store og små seire, både lokalt og nasjonalt. Organisasjonen har sakte, men sikkert bygget opp en meget stor troverdighet. Politikere og myndigheter er ofte lydhøre når vi kommer med våre argumenter. Generasjoner av naturvernere har lagt ned et uvurderlig grunnarbeid – hvordan skal vi greie å videreføre deres innsats? Hvordan innretter vi arbeidet i tiden som kommer?

Miljøutfordringene er større enn noensinne. Den globale utviklingen, med stadig flere mennesker som skal leve av de begrensede ressursene vi skal disponere i fellesskap med våre etterkommere og medskapninger, gir grunnlag for sterk uro. Fortsatt har kloden "nok til alles behov, men ikke tilstrekkelig til alles begjær" (Gandhi). Midt i vår velstand, og i en informasjonsflom uten sidestykke, har vi imidlertid vondt for å se vår egen rolle i denne utviklingen, eller behovet for å endre kursen. Krisen er mental: Vi vet at verden ikke vil tåle at alle kom opp på vårt velstandsnivå, men vi streber fortsatt etter enda større velstandsvekst. Det går ikke i hop. Noe må gjøres. Spørsmålet er hva kan Naturvernforbundet bidra

med for å løse krisen. Hvordan er vår organisasjon som redskap for de nødvendige endringene, og hvilke saker bør vi prioritere i arbeidet videre?

I arbeidet for en bærekraftig utvikling, lokalt og nasjonalt, finnes det mange aktører, med ulike roller. Skal Naturvernforbundet lykkes i arbeidet, må vi satse på vår egenart og på de verdiene vi har felles. Naturvernforbundets styrke og særpreg bygger særlig på tre faktorer:

- Kjærlighet til natur utgjør et felles grunnsyn for medlemmene
- Frivillig innsats i en medlemsorganisasjon gir arbeidet en viktig legitimitet
- Geografisk spredning gjør at våre synspunkter er representert over store deler av landet

---

Vi må bygge på denne styrken.

Vekke naturglede

Vårt bidrag til global bærekraft ligger kanskje først og fremst i å gjøre noe med den mentale krisen. Vi trenger andre verdier enn ting og forbruk. Opplevelse av natur, enkelt friluftsliv og oppdagerglede, deltakelse i kulturaktiviteter og samfunnsliv kan være vårt bidrag og en viktig motmakt til markedskrefter, uttidig globalisering og veksttankegang. Som en vismann har sagt: Kunsten å være lykkelig består i at man gjør sine gleder enkle!

I arbeidet vårt må vi derfor satse sterkt på bevaring av naturen, på å vekke naturglede og ha omtanke for de kommende generasjoners behov. Er du først blitt kjent med naturen, blir du fort dens venn. Og sine venner står man opp for, når de er truet. Vi må aldri glemme at bevaring av naturen og naturgleden er selve grunnfjellet i Naturvernforbundet.

For utydelige

Strategisk må vi ikke glemme å vise fram det vi er for! Er man mot noe, er det fordi man er for noe annet! Vi må bl.a. vise fram det naturen har å by på og gleden ved å oppleve natur. Samtidig må vi ikke være ufarlige, vi må være tydelige og konsekvente forsvarere av naturen. Vi må også forsvare at naturen har en egenverdi, uavhengig av menneskets nytte av den. Grunnen til at medlemstallet har stagnert på et alt for lavt nivå, har høyst sannsynlig ikke sin årsak i at Naturvernforbundet er for radikale på naturens vegne, men at vi er for veike, for utydelige og for mye orien-

tert mot å unngå konflikt. Synliggjøring av uenighet er kanskje den viktigste brekkstangen for nødvendig endring. Vi må tørre å være en entydig forsvarer av naturen og av viktige prinsipper. Slike prinsipper er bl.a. føre-var-prinsippet, spillvendingprinsippet (naturen er i utgangspunktet fredet, alle inngrep krever godkjenning) og prinsippet om at forvaltningsansvaret må ligge på et nivå som avspeiler verdiene som skal forvaltes: Nasjonale verdier forvaltes nasjonalt, lokale verdier lokalt.

Naturvernkampen er en maktkamp. Svikter naturvernet, vinner de andre. Når våre motstandere dynger opp mest mulig kjøttvekt ytterst på dumpuska, nytter det ikke med snillisme og mellomstand-punkter. Da blir vi for lette, den dagen politikerne skal sjekke balansen. Vi må tørre å være en spydspiss og en ledestjerne, og ikke alltid gå etter hva som er "realistisk" blant byråkrater og maktfolk. Hadde NOA skulle vært realister, hadde aldri Spålen-Katnosa vært vernet! Selvsagt skal vi være saklige og faglige, men konsekvente og sterke. Seier bygges ved hjelp av symbolsaker og tilslutning til en overordnet idé. Blir idéen usynlig taper vi. Fred er ei det beste, men at man noget vil!

Snu organisasjonen

Organisatorisk har Naturvernforbundet sin styrke i den enorme frivillige innsatsen som foregår i lokal- og fylkeslag og i ulike arbeidsgrupper samt i den geografiske strukturen, der vi er representert i hele landet. Skal vi bli sterkere, må vi tørre å satse annerledes enn andre

organisasjoner. Forskning viser at nær sagt alle landsomfattende organisasjoner bygger opp store, tunge sekretariat i Oslo, for å påvirke sentralmyndighetene. På den måten blir sekretariatene den tyngste aktøren i organisasjonene, og mye av legitimiteten ved de frivillige organisasjonene går tapt.

Det går an å gjøre det motsatt: Å satse på en oppbygging av sterke fylkes- eller regionkontorer til støtte for lokallagene og gjennomføring av regionalt viktige saker. NOA har i alle år tatt til orde for at vi tror den beste måten å gjenvinne styrke til Naturvernforbundet, er å bygge opp region- eller fylkessekretariat over hele landet. Selvsagt skal man fortsatt arbeide intenst med de sentrale, nasjonale problemstillingene. Men å utarbeide våre synspunkter på disse sakene bør ikke skje i et stort fagsekretariat, men i et samspill mellom landsstyret og fagutvalg av frivillige på prioriterte felt, med tilstrekkelige ressurser til å gjøre en god jobb. Det sentrale sekretariatets rolle kan da rendyrkes til å bli et serviceorgan for alle ledd i organisasjonen, som tar seg av viktige fellesfunksjoner (medlemsregister, økonomi, medlemsblad, sekretariat for landsstyret) og som bidrar til videreutvikling, for eksempel gjennom reisende kampanjesekretærer, kurs- og skoleringsvirksomhet, lobbyhjelp o.a. nyttige og nødvendige funksjoner.

Det er en kjempestyrke at det Naturvernforbundet mener kan komme til uttrykk på hundrevis av steder i landet. Dette er

med på å legge premissen for natur- og arealforvaltningen på de nivåer der de fleste avgjørelsene fattes. Skal vi lykkes med dette må vi også dele informasjonen bedre, både de gode argumentene og de gode strategiene. Og vi må bygge opp en felles stolthet. Når Naturvernforbundet i Finnmark gjør en kjempejobb mot motorferdsel, er det et viktig arbeid for oss alle. Når de vinner, vinner vi alle. Derfor må det lokale arbeidet synes mye mer, både i Naturvernforbundets blader, på internett og ved jevnlig oppdatering til alle aktive via e-post. Stoltheten over hva vi i fellesskap makter er også en nødvendig forutsetning både for å beholde medlemmer og å verve nye.

Først og sist handler en organisasjon om mennesker. Om idealisme, utholdenhet og dyp motivasjon. Vi må trekke til oss folk som kan noe, folk som vil hjelpe oss med ulike egenskaper: Faglighet, politisk strategi, presentasjon, organisering osv. Vi er få i dag, men kan bli vesentlig flere, ved hjelp av en styrket organisasjon, og ved at vi blir tydeligere og mer konsekvente i vår streben etter viktige mål.

DIKT

Snøfall

Jeg står i skogen og ser på fallende snø. Langt skjegglav henger fra dypgrønt bar. Stille glir hvite stjerneflak av størknet vann ned over skogen. Og gir den langsomt sin farge. Stille står jeg og lar det snø.

Sigmund Hågvar

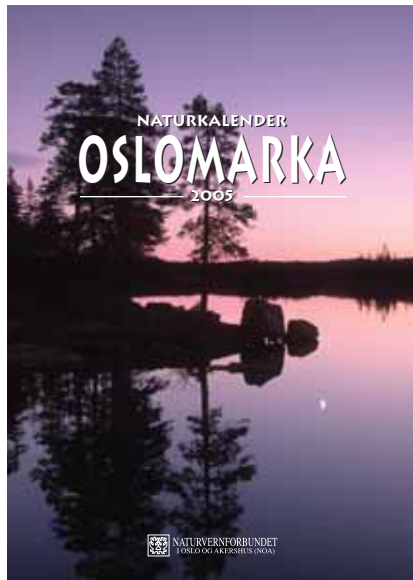
MARKAKALENDEREN – julepresang med mening

Eventyrskogene i Osloomarka venter på deg!

Inn over dype, grønne mosematter, over koller med krongle-furu og tiurmøkk på stien, under skjørtegraner og eldgamle osper bærer det innover – i eventyrriket, der måren hopper og tretåspetten trommer sitt rytmiske kallesignal. Slik kan skogen være, og slik ønsker vi at den skal være. Og slik er den fortsatt en del steder i Marka. I Eventyrskogene.

Markakalenderen viser deg veien til 12 av disse perlene. Det er bare å begynne planleggingen av tur-året 2005. God tur!

Markakalenderen er NOAs viktigste salgsvare. Inntektene fra salget gjør oss i stand til å videreføre og styrke vår innsats for Marka. Vi håper derfor at flest mulig av våre medlemmer bestiller Markakalenderen, både til seg selv og til venner, naboer, bekjente og kolleger. Prisen framgår av annonsen på baksiden av denne utgaven av Grevlingen.

Bestilling kan gjøres per post, telefaks 22 71 63 48, e-post: noa@noa.no eller på telefon 22 38 35 20 (legg igjen beskjed på svareren!)

LILLØYPLASSEN NATURHUS PÅ FORNEBU – VEL VERDT ET BESØK!

Av Tom Ekeli

Som en frukt av et enestående engasjement for å ta vare på naturkvalitetene på Fornebu-landet ligger denne tidligere husmannsplassen der, nyoppusset og med alle muligheter til å bli et samlingspunkt for alle sanne naturvernere. Det er først og fremst Norsk Ornitologisk Forening avd. Oslo og Akershus og lokallaget i Asker og Bærum vi nå kan takke. Gjennom Komiteen for etterbruk av Fornebu (KEF) har NOF helt fra 1991 stått på for å sikre naturreservatene og det enestående fuglelivet på Fornebu.

Betydelig dugnadsinnsats i etableringsfasen

I 2001 henvendte de seg til Statsbygg med spørsmål om å få overta den da tomme Lilløy-plassen. Kontrakten med Statsbygg ble signert i april 2002. Den offisielle åpningen av Lilløy-plassen Naturhus og fugletårnet på Storøya skjedde under Biomangfolddagen 13. mai i 2003. Arbeidet drives nå som et prosjekt under NOF Oslo og Akershus. Brukerne av huset er i tillegg: NOF Asker og Bærum, Norsk Entomologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Norsk Soppforening og Naturvernforbundet i Bærum. I tiden som har gått siden kontraktsinngivningen har organisasjonene nedlagt et betydelig dugnadsarbeid for å sette i stand bygningene og eiendommen. De to første årene ble det loggført over 500 dugnadstimer.

Naturvernaktiviteter

Drivkraften i arbeidet er den utrolige artsrikdommen som på en forunderlig måte har overlevd, på tross av den gamle flyplassen. Fornebuhalvøya inneholder det høyeste antall påviste fuglearter (265) og det høyeste antall plantearter (640) i det indre Østlandsområde. Utfordring-

en nå er den trafikken 6000 boliger og 15 000 arbeidsplasser vil medføre.

NOF og KEF har i betydelig grad påvirket arealplanleggingen i den tiden som har gått etter at flyplassen ble besluttet lagt ned. Dette betyr bl.a. at deler av det opprinnelige terrenget reetableres og ferdsele skal kanaliseres utenom naturreservatene. Sommeren 2004 ble f.eks. 360 dekar av Storøyodden beplan-

tet med 110 000 planter og trær.

Aktiviteter for barn

Parallelt med rehabiliteringen av Lilløy-plassen har de samarbeidende organisasjoner satt i gang en rekke aktiviteter. Den mest aktive er Juniorgruppa. Dette er en tverrfaglig gruppe. De foreningene som for tiden er med på dette er: NOF, Norsk Zoologisk Forening v/Flaggermusgruppa og Naturvernforbundet i Bærum. Aktivitetene er gratis og åpne for alle.

Utsikt vestover fra fugletårnet, med Storøykilen og Lilløy-plassen i forgrunn og Kolsåstoppene i bakgrunn.

Foto: Johnny Pedersen

Programmet blir løpende bekjentgjort på nettadressen: www.naturnett.org/nofab

Eksempler på aktiviteter:

- Samling og preparering av sommerfugl
- Flaggermustur
- Ringmerking og fuglekikking
- Turer for skoleklasser

Akershus Venstres miljøpris

Sommeren 2004 fikk NOF Oslo og Akershus, Venstres miljøpris for arbeidet med området og etablering av Lilløyplassen

Naturhus. Talen av Jan M. Vevatne ble typisk nok bare avbrutt av en tårnfalk. Han sa bl.a.: "Miljøprisen gis for det gode arbeid for klassisk fuglevvern og spesielt for arbeidet med å bevare de viktige hekkeområdene for trekkfugl på Fornebu. NOF har vært drivkraften bak utviklingen av Lilløyplassen på Fornebu til glede for en rekke naturvernrelaterte foreninger. NOF har også tilrettelagt for at barn og skoleklasser skal kunne oppleve å lære om fugle- og naturliv, slik at også

fremtidige generasjoner vil oppleve gleden og få et engasjement for natur- og miljøvern".

Driften framover

Fra 2005 skifter eiendommen eier fra Statsbygg til Direktoratet for Naturforvaltning. Umiddelbart ser jo dette oppløftende ut for Lilløyplassens framtid. Endelig har vi et Naturhus i Akershus på linje med Jeløy Naturhus i Østfold og Holmen informasjonscenter i Vestfold. Holmen ligger ved Ilene naturreservat, vest for Tønsberg. Begge ble etablert på slutten av 1980-tallet og begge steder er det Fylkesmannen som står for driften. Det er lagt stor vekt på faste utstillinger og et betydelig besøk fra skoler og allmennhet. Det er satt av ressurser for ettersyn og vedlikehold av bygninger, utlån av møtelokaler og ettersyn av utstillingene. Utfordringen på disse stedene er å gjenskape engasjementet fra etableringsårene.

På Lilløyplassen har aktivitetene til nå vært mye duggad knyttet til eiendommen, men også konsentrert om foreningenes kjernevirksomhet som styremøter, seminarer, innsamling og bestemmelse av insekter, guidede turer, merking av fugler, engslått og søppelrydding i Storøykilen naturreservat. Aktivitetene er sikret med en betydelig frivillig innsats og med tilskudd fra Bærum kommunes LA 21-midler. For de foreningene som etablerte stedet er nå utfordringen å opprettholde engasjementet og sikre driften.

Det vil være til stor inspirasjon om flere oppsøker og bruker stedet!

Foto: Buddikkka

Johnny Pedersen, NOF med mange ivrige juniorer.

ER NATURVERNFORBUNDET TYDELIG NOK?

Av Magne Lindholm,
høgskolelektor ved Journalistutdanningen, Høgskolen i Oslo

I et moderne mediasamfunn er det et krav til alle som vil lykkes på den offentlige arenaen at de står fram med et klart og tydelig budskap. Det er heller ikke dumt om budskapet blir fremmet av profilerte talsmenn publikum kan kjenne igjen. Mange mener denne utviklingen har gått for langt, og misliker den måten offentlig debatt foregår på i Norge. Det gjør jeg også. Men den norske offentligheten er nå engang blitt sånn, og det må vi forholde oss til.

Det betyr ikke at man skal ofre seriøsitet eller lokalt engasjement for å skape overskrifter og komme på TV. Men den offentlige markeringen er viktig for så mangt. Den er avgjørende for dialogen med det politiske miljøet. Den påvirker rekrutteringen. Den er også viktig for det lokale engasjementet, som er Naturvernforbundets unike fordel. Men selv den mest iherdige lokale aktivist må støttes av oppmerksomhet på riksplan fra tid til annen.

Her ligger Naturvernforbundets store problem: Forbundet er for utydelig, både i kontakten med omverdenen og med medlemmene. Det er ikke lenger noen selvfølge at journalister eller andre vender seg til Naturvernforbundet for å få sakkyndige uttalelser fra naturvernhold. Den kampen har miljøstiftelsene vunnet. Som menig medlem føler jeg heller ikke at jeg blir særlig godt informert gjennom medlemsbladet eller nettstedet.

Mediestrategi

Sentralt kan mye gjøres ved å lage en mediestrategi og bygge opp talspersoner. WWF har gjort det med hell. Verken Kurt Oddekalv eller Frederic Hauge kan la

være å opptre som talspersoner når de ser en mikrofon, så deres organisasjoner har sluppet akkurat det problemet. Spørsmålet om medietalsmenn kan og bør man ordne i sekretariatet. Men personer med medietekke er ikke nok. Man må prioritere budskapet sitt. Det krever en intern, fagpolitisk diskusjon. Den er smertefull, men nødvendig.

Dokumentasjon og lobbyvirksomhet

Selv om medieopptreden er viktig, vinnes ingen kamper i TV-debatter. Det må dokumentasjon og lobbyvirksomhet til. Her ligger kanskje Forbundets ømmeste punkt: Medlemsbladene og oppbyggingen av kunnskapsbasen på Internett er for dårlige. Natur & Miljø er verken morsomt eller spennende. Informasjonskvaliteten i artiklene er lav. Dette er en alvorlig mangel for et medlemsblad i en politisk organisasjon! Som gammel miljøfreak ender jeg alltid i diskusjoner. Som medlem i Norges Naturvernforbund ønsker jeg meg gode artikler som kan hjelpe meg til vinne disse diskusjonene. Hvis jeg hadde vært så aktiv som jeg burde være, ville jeg også bli oppmuntret av suksesshistorier fra andre aktivister i

andre lokalsamfunn, som forteller hva som ga seier. Ingen ting av dette kan jeg hente ut fra Natur & Miljø.

Nettbasert nyhetstjeneste og informasjonsbase

Siden jeg er journalistlærer, skulle jeg gjerne anbefalt Naturvernforbundets nettsted til studentene mine. Det kan jeg ikke. Selvfølgelig ligger det mye godt stoff på sidene, men det er usystematisk og vanskelig å finne fram i. Når jeg klikker meg inn i aktuelle saker kommer jeg fort til nyhetsmeldinger i NRK, men finner ikke teksten til forbundets fagrappporter. De må man nemlig bestille, betale og få tilsendt i posten. Ikke et fyldig utdrag engang ligger på nett. Moderne journalistikk henter nesten all bakgrunnsinformasjon fra Internett. Et godt nettsted er av uvurderlig betydning, både for mediens dekning av fagfeltet og som kunnskapsbase for medlemmene. Det fungerer også som arkiv for fagstoff. Overfør ressursene fra det papirbaserte Natur & Miljø Bulletin til en åpen, nettbasert nyhetstjeneste og informasjonsbase. Dette vil gjøre forbundet til en mer effektiv premissleverandør i den norske offentligheten.

NATURGLEDE OG GLADNYHETER

Av Jan Schwencke, leder av Naturvernforbundet i Bærum

En kulturopplevelse

Se for deg følgende: Et "fantefølge", med nesten 150 personer, på vei opp fjellsiden. Delt i grupper med hver sin leder. Med jevne mellomrom er det full stopp med små overraskelser - små kulturinnslag, smakebiter av lokal matkultur, presentasjon av ørsmå detaljer i naturen, munter samtale om lyset og utsikten. Etter hvert flater terrenget ut og i det fjerne ser vi målet: En leir ved et lite vann. Gruppene samler seg rundt bålene og grillene – alt er båret opp på ryggen til en entusiastisk gruppe mennesker som ønsker at vi skal få en opplevelse av de sjeldne. Lokale retter og godt drikke blir servert.

Ut av ingenting kommer plutselig en same, en lokal kunstner som fremfører noen av sine dikt, før han griper vandrestaven og igjen begir seg over fjellet og hjem til sine. Vi føler oss alle oppslukt av den uberørte naturen og den lokale kulturen. Historien stammer fra Levanger i Trøndelag, der jeg på forsommeren i 2003 opplevde Naturvernforbundets landsmøte for første gang. Det som sitter sterkest igjen er ovenstående lille pust i bakken fra et hektisk møteprogram. Det vi ble presentert for var ikke "naturvern", men natur- og kulturglede. Opplevelsen gikk oss rett i hjertet. Naturvern var ikke tema, men satt igjen som en naturlig

konklusjon i den enkeltes hode og hjerte.

Og her er jeg ved sakens kjerne. Etter to år som leder av Naturvernforbundet i Bærum tror jeg veien til et mer "salgbart" Naturvernforbund går gjennom å presentere oss mer som "De som sikrer naturopplevelsene!" og lar naturvern bli en forutsetning for opplevelser som er dypt forankret i vår kultur.

NOAs delegasjon på landsmøtet, der jeg var en av delegatene, fikk heldigvis med på arbeidsprogrammet at "å spre naturglede" skal være blant NNVs arbeidsområder. Men: Punktet havnet på B-listen. Så her er det bare å kjempe videre for at saken skal komme opp blant de kjerneområdene det arbeides seriøst med gjennom året.

Hevd på opplevelsen

Det kan synes som om Turistforeningen har tatt (eller fått) hevd på opplevelsene og vi vernere står igjen kun som naturens vaktbikkje. Vaktbikkje skal vi være, men får vi med oss mange nye tilhengere ved bare å si nei? Jeg tror ikke det. Vi må vise hvilken verdi naturen har – selv den minste lille grønne flekk i nærmiljøet. Da vil folk kjenne at dette har noe med dem selv å gjøre. Om noen avsnitt skal jeg fortelle hvordan vi i Bærum har startet første skritt i vår egen prosess. Men først litt skryt av NOA.

Foto: Jan Schwencke

Midt i Bærum, på Bekkestua, har Naturvernforbundet i Bærum nå etablert en natursti som binder tre grøntområder sammen. Hver for seg er de små, men både hver for seg og samlet innholder de et meget stort biologisk mangfold. 20 fuglekasser er hengt opp, blant annet av Hanna og Ellen (bildet) ved Stabekk barneskole, og vegetasjonskartet som er utviklet gjør det spennende å lete etter vekstene som er markert for hver av de ni postene.

Hurra for opplevelser

Natur er spennende! Natur er lærerikt! Natur er morsomt! Men – dessverre: Natur må markedsføres. Vi skulle gjerne sett at naturen i seg selv var så spennende at alle løp ut og sa: "Yes!!! Dette er topp, ikke rør noe!" Men dessverre er det ikke slik.

Det betyr at vi må synliggjøre verdiene som alle har tilgang til – gratis – rett utenfor stuedøra. NOA har fått mye positiv mediaomtale etter sitt flotte og omfattende arbeid med Eventyrskogene og Bygdøy. Dette mener jeg beviser at gladnyheter kan få stor mediaomtale og synliggjør at Naturvernforbundet gjør noe for å skape naturopplevelser. Dette gir Naturvernforbundet en mer positiv profil – noe som kan være viktig når vi neste gang vi igjen må gjøre jobben vår som vaktbikkjer.

Nære og varige naturopplevelser

Jeg vil våge en påstand: "Ingen er i utgangspunktet interessert i naturvern. Interessen vokser gradvis frem ut fra nære og varige naturopplevelser." I det bynære Bærum er det flere og flere, inkludert våre politikere, som dessverre ikke får med seg nære naturopplevelser fra barnsben av.

En av Naturvernforbundet i Bærum største utfordringer er derfor bevaring av de stadig færre grønne lungene i boligområdene. Med den "bit-for-bit" utbygging vi er vitne til blir stadig mer areal borte – samtidig fortsetter befolkningsveksten. Nå er det tid for handling.

Naturstier synliggjør skjulte verdier

Naturstier er ikke noe nytt, vi har mange i Bærumsmarka. Men

Foto: Jan Schwendte

Første del av naturstien på Bekkestua er en "urskog", der naturen har fått leve sitt eget liv, uten at vi mennesker har grepet inn og fjernet for eksempel gamle, døde trær. Morten og Sigurd ble overrasket over å finne et så spennende område rett utenfor stuedøren. De hadde aldri vært der før, bare gått forbi.

midt i Bærum, på Bekkestua, har Naturvernforbundet i Bærum nå etablert en natursti som binder tre grøntområder sammen. Hver for seg er de små, men både hver for seg og samlet innholder de et meget stort biologisk mangfold. Sammen med biolog Hilde Friis har vi utviklet et vegetasjonskart over området, der vekster presenteres ut fra 9 poster langs ruten. 20 fuglekasser er hengt opp og den nærmeste skolen og barnehager har allerede testet løypa. Responsen er meget god. I løpet av høsten skal de ni postene skiltes og stien gjøres mer farbar. Kartet og skiltene er finansiert av kommunen, blant annet gjennom LA21-midler.

Nå kartlegger Hilde Friis områder for utvikling av nye naturstier i Bærum, alle med sine unike kvaliteter. Målet er å skape så mye interesse for og glede ved de grønne lungene at nye utbyggingsprosjekter skal bli vanskeligere å få gehør for. Dersom andre lokallag og fylkeslag ønsker å utvikle liknende prosjekter i sine nærområder, deler

vi gjerne av våre erfaringer.

Tettere samarbeid mellom fylkeslag og lokallag

Det enkelte lokallag kjenner sine lokale utfordringer, men mangler ofte den økonomiske mulighet til større løft. Allikevel tas det initiativ til mange positive aktiviteter lokalt, rundt omkring i landet. Hvordan kan denne kunnskapen komme alle lokallag til del, slik at ikke kruttet må finnes opp på nytt hver gang? En tettere dialog og konkret samarbeid om synliggjøring av naturopplevelser mellom lokallag og fylkeslag virker som en logisk konklusjon.

Mitt ønske er at fylkeslagene, i en tett dialog med sine lokallag, blir en samlende faktor som kan bidra til å sikre opplevelsesorienterte aktiviteter i nærmiljøene. Lokale naturstier, sammen med en videre kartlegging og markedsføring av eventyrskogene, kan føre oss lenger enn vi aner. Og kanskje vi rett og slett oppnår å verne mer på denne måten? Jeg synes det er verd å forsøke.

Årsmøter i lokallagene

Naturvernforbundet er et landsforbund med medlemmer tilsluttet bl.a. gjennom fylkeslag og lokallag. I fylkes- og lokallagene avholdes det hvert år årsmøter som er organisasjonenes høyeste myndighet. For å sikre demokratiske prosesser i hele organisasjonen er det lokallagene som er først ute med sine årsmøter (februar/mars), deretter fylkes-lagene (april) og hvert annet år avholdes landsmøte i juni.

Fra NOAs fjorten lokallag har Grevlingen fått tilsendt følgende oversikt:

Naturvernforbundet i Asker

Årsmøte trolig onsdag 16. mars kl. 19.00 i Asker skiklubbs lokaler på Føyka.

Naturvernforbundet i Bærum

Årsmøte tirsdag 15. mars 2005 kl. 18.00 på Øverland gård

Naturvernforbundet i Lørenskog

Årsmøte tidlig i mars.

Naturvernforbundet i Nannestad og Gjerdrum

Årsmøte onsdag 15. februar 2005

Naturvernforbundet i Oslo Nord

Årsmøte torsdag 13. januar kl. 18.00 på Vøienvolden gård

Naturvernforbundet i Skedsmo

Årsmøte midt i februar.

Naturvernforbundet i Vestby

Årsmøte onsdag 9. februar 2005 kl. 19.00 på Ødemørk i Son

Innkalling sendes medlemmene. For nærmere informasjon kontakt ditt lokallag!

Verneverdige trær – Bra! ... Men!

Av Hilde Friis

Jeg leser med glede i forrige Grevling (3-2004) at NOA ønsker å jobbe for verning av gamle trær. Absolutt et spennende prosjekt som jeg gleder meg til å se resultatene av. Men som biolog har jeg allikevel en aldri så liten innvending til prioriteringene som er gjort. Platanlønn er et innført treslag i rask spredning. Dets økologi er svært lik vår egen spisslønn. Det står derfor i fare for å utkonkurrere dette i vår norske flora. Spisslønn er et edelløvtre og edelløvsskog har begrenset utbredelse i Norge. Det er derfor viktig at vi ikke lar fremmede treslag spre seg inn i disse. Så når verneverdige trær nå skal registreres – dropp denne! Og lykke til!

(Oversikt over kjente dyr og planter som er introdusert til Norge av mennesker finnes i NINA utredning 062 (Tømmerås 1995) og i NORD 2000:13 (Weidema 2000).)

Du kan gi inntil kr 6 000 som skattefri gave til NOA. Beløpsgrensene for ordningen er minimum kr 500 og maksimum kr 6 000. For å komme inn under ordningen må du oppgi navn, adresse og personnummer.

Sett og sakset!

Privatiseringen 1

Da SV-politiker Hans-Petter Aas som vanlig skulle spise matpakken på tunet på Sandungen gård, kom gods-eier Carl Otto Løvenskiold og ba ham fjerne seg. Stadig flere av plassene i Marka blir stengt for turgåere.

Hilde Lundgaard
(Aftenposten 4. oktober 2004)

Privatiseringen 2

Tidligere leder i NOA melder om at det er omtrent umulig å gå langs vannkanten på nordsiden av Mylla på grunn av alle gjerdene som har kommet opp.

Hanne Hermansen
(Oppland Arbeiderblad september 2004)

En 250 års urett nok en gang

"... Det kan reises spørsmål om eiendomsretten til Marka uten almuens bruksrettigheter kan være ervervet ved hevd. Denne ervervs måten forutsetter imidlertid at erververen er i den gode tro at han kan erverve en statsallmenning uten bruksrettigheter. Vårt lovverk fra de eldste tider utelukker denne gode tro. En annen forutsetning for erverv ved hevd er at man besitter eiendommen. Det vil si at man må ha utøvet en tydelig eksklusiv eiendomsrett, men denne siste betingelse er heller ikke oppfylt i det eiendomsretten til å begynne med helt og holdent var hver manns og siden Harald Hårfages tid delt med kongen. Den frie ferdsselsretten som gjelder i all utmark og over frossen mark over hele Norge fra uminnelige tider til dags dato, er et eksempel på at flere kan ha rettigheter på samme areal."

Advokat Erik Sture Larre i kapitlet "Marka er vår" i Markagleder, Oslo og Omland Friluftsråd/Grøndahl 1986, side 124

Trevern

"I England er for eksempel alle trær i byene automatisk vernet, og man må søke dersom man ønsker å gjøre noe med dem. Jeg håper vi kan få til et lignende system her i byen, slik at flere trær får stå i fred."

Anne Hagen,
trepleiegruppen i Friluftsetaten
(Aftenposten 9. august 2004)

Vet du om et tre du vil ha vernet, meld fra til NOA!

Nordmarksbok for nordmarkskjennere

Av Gjermund Andersen

Grevlingen har nok en gang snoket i hyllene på Vøienvolden og funnet en bok som absolutt burde omtales – takk, den ville daglig leder anmelde selv.

Et nyttig og morsomt nytt turkart over Groruddalen hadde han imidlertid ikke, ei heller hadde noen bokhandel det, bare biblioteket – helt gratis (godt at bibliotekene ennå finnes).

Glimrende turkart for Groruddalen

Når fire kommunale etater i Oslo samarbeider kan det komme noe godt ut av det! Friluftsetaten har i samarbeid med Plan- og bygnings-etaten, Byantikvaren, Samferdsels-etaten og Statens vegvesen laget et kart som viser turveier, stier, lysløyper, sykkelveier, historiske ruter og historiske steder. Format 80 x 70 cm utbrettet, på baksiden godt redigerte og illustrerte opplysninger.

Kartet fås gratis fra Friluftsetaten Postboks 1443 Vika, 0115 Oslo, tlf. 23 42 70 00 eller via e-post: friluftsetaten@fri.oslo.kommune.no.

Vi som er glade i Nordmarka begynner å bli bortsjømte. Hvert år kommer det en eller flere bøker om dette vårt yndlingsturområde. Om naturen og historien, om plasser og folk, og om skogbruk, friluftsliv og naturvern. Det begynner å bli vanskelig å finne på noe nytt, eller kilder som ikke allerede er benyttet en eller flere ganger. Derfor er det med betydelig forventning vi åpner boka "Vandringer i Nordmarka". Den er nemlig forfattet av Helge Haakenstad, oppvokst i Maridalen, med generasjoner av nordmarkinger i slekta bakover. Vi værere nytt stoff. Nye opplysninger.

Boka er delt i fire hoveddeler. Først får vi bli med forfatteren på sju turer i Nordmarka og delvis Lillomarka. Deretter får vi en kort gjennomgang av setere, finneplasser og andre plasser, og en del informasjon om slektene som bodde der. I neste del får vi fem intervjuer med eldre markafolk, et prisverdig initiativ for å sikre uerstattelig informasjon. Siste delen er viet skogfaglige forhold.

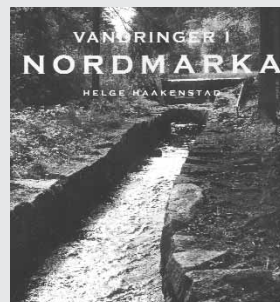
Jeg har mest sans for all den kulturhistoriske innsikten Haakenstad formidler i boka. Sammen med andre bøker om Nordmarka bygges det opp en kunnskap om den særpregede Markakulturen som har eksistert, og delvis eksisterer i Nordmarka. Et samspill mellom folk og natur, blant de fastboende og mellom fastboende og "turister", som har gagnet alle parter, men som begynner å bli svekket, fordi det er få fastboende igjen. Og særlig av de som har slektsrøttene sine plantet i Marka. Både gjennom turbeskrivelsene, omtalen av plasser og slekter og i intervjuene med markafolk fant jeg mye interessant informasjon, delvis opplysninger jeg ikke tidligere har sett presentert i de andre markabøkene. Et lite minus for manglende oppdatering (tekstene ble første gang utgitt i årsskriftet til Maridalens Venner i 1999) av en del faktastoff fra Marka.

På det beste er Haakenstads turbeskrivelser en real appetittvekker for nye turer, med en mengde stoff som gjør turene mer spennende. Beskrivelsene er av lange turer, flere av dem med overnatting. Det er med andre ord ikke novisene i Marka som er målgruppa, men folk som allerede kjenner området relativt godt. For nybegynnere vil jeg vel anbefale å ta for seg de siste delene av turbeskrivelsene, der forfatteren beveger seg ned mot byen, inn i nærområdene for folk flest. Også beskrivelsen av plasser og slekter er myntet på de mer rutinerte. Fordi vi allerede har fått rikelege smakebiter av Marka servert tidligere, kommer Haakenstads nye opplysninger som et spennende krydder. Men jeg savner litt mer kjøtt på beina for at retten skal være spiselig for flere. Det er så mye informasjon i kort form, at det skal noe til å få det under huden ved første forsøk.

De gamle nordmarkingene er så godt som borte. Generasjoners kunnskap, innsikt og historie er i stor grad gått i glemmeboken. Derfor er det meget prisverdig av Haakenstad å slippe gjennlevende av disse hedersfolkene til orde gjennom intervjuer. Med sine røtter i Nordmarka har han en tilgang til dette stoffet som få andre. Vi får håpe at Haakenstad fortsetter virksomheten, både i omfang og i dybden. Å redde de siste brokker av denne historien mens det ennå er mulig er viktig for markakulturen. Etterpå er vi forvist til arkivene.

Det siste kapittelet, om de skogfaglige forholdene, synes jeg brakte lite nyttening. En helt grei gjennomgang av det skogfaglige stoffet, ja vel, men lite nytt i forhold til de konkrete utfordringene i Nordmarka: Hvordan stelle skogen slik at den gir best mulig opplevelse? Hvordan benytte de ulike metodene som beskrives, slik at de bidrar til å bevare mangfoldet? Hvordan må skogbruket i Marka modifiseres for at området skal bli et forbilde for byskoger andre steder? Hva og hvor mye bør vernes? Og hvordan bør stinett og vassdragene forvaltes?

Sammen med boka Nordmarksfolk av Aabel, samt en del av den litt eldre markalitteraturen, må en vel med Vandringer i Nordmarka si at temaet begynner å nærme seg uttømt, dersom det ikke nedlegges et betydelig arbeid med intervjuer og gjennomgang av kildene. Det er på tide at noen tar fatt på den oppgaven.

Helge Haakenstad
Vandringer i Nordmarka
Imprintforlaget, Oslo 2003.
ISBN 82-7981-027-7

Returadresse:
Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus
Maridalsveien 120
0461 Oslo

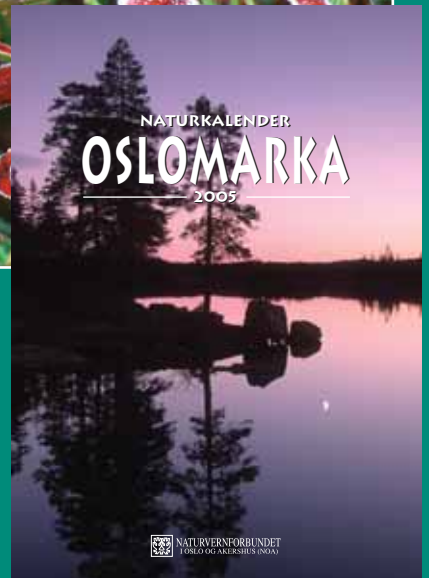

Markakalenderen
utgis av NOA

kr 98,- pr stk
medlemspris

Kalenderen måler
21 cm X 29 cm

For 14. år på rad gir NOA ut sin Markakalender.

NOAs MARKAKALENDER 2005

Ved å kjøpe Markakalenderen støtter du NOAs arbeid for Marka. Bestill til deg selv (husk en ekstra til hjemmekontoret!), gi den i gave til venner og kolleger, og oppfordre andre til å kjøpe den.

Bestill NOAs kalender nå!

PRISER

Medlemmer får rabatt:

1 eks. kr 98,- pr stk.

2-9 eks. kr 88,- pr stk.

10-19 eks. kr 78,- pr stk.

20-49 eks. kr 68,- pr stk.

Ikke-medlemmer betaler:

1 eks. kr 128,- pr stk.

2-9 eks. kr 118,- pr stk.

10-19 eks. kr 108,- pr stk.

20-49 eks. kr 98,- pr stk.

Over 50 kalendere:

Be om tilbud!

I tillegg kommer porto og ekspedisjonskostnader.

Bestilling foretar du pr. tlf. 22 38 35 20, via faks 22 71 63 48 eller send inn kupongen. ✂

Jeg bestiller herved ..... eksemplar/er av NOAs MARKAKALENDER 2005. Medlemspris er kr 98,- pr stk. Ikke medlemmer betaler kr 128,- pr stk. Porto kommer i tillegg. Det gis rabatt ved kjøp av mer enn 1 kalender.

.....
Navn

.....
Medlemsnummer

.....
Adresse

.....
Postnummer/Sted

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
NOA betaler
porto/en.

SVARSENDING

Avtale nr 117101/28

Naturvernforbundet

i Oslo og Akershus

Bjølсен

0406 Oslo